

Inas Halabi

All That Remains

كَيْ لَا نَنْسَى (Kay La Nansa)

04.09–30.11.25

NL

La Loge

Kluisstraat 86 - rue de l'Ermitage
B-1050 Brussels

“Ik ben van mening dat we een ander soort geweld moeten gebruiken, een geweld dat niet spectaculair of onmiddellijk is, maar eerder geleidelijk en cumulatief, met rampzalige gevolgen die zich over verschillende tijdschalen uitstrekken. Daarbij moeten we ook de representatieve, narratieve en strategische uitdagingen aangaan die het relatief onzichtbare karakter van langzaam geweld met zich meebrengt.”

Rob Nixon, *Slow Violence and the Environmentalism of the Poor* (2011)

Inas Halabi's eerste solotentoonstelling in België, *All That Remains* كَيْ لَا نَنْسَى (Kay La Nansa), presenteert een nieuwe reeks audio- en visuele elementen. Samen geven ze een overzicht van de ontwikkeling van haar eerste 16mm-film, *The Right of Return* حق العودة (Haqq al 'Awda) (werktitel), en van een onderzoeksproject dat in 2021 van start ging. Halabi's onderzoek focust zich op verschillende locaties

en gebieden in het historische Palestina die het slachtoffer zijn geworden van greenwashing, met name door de oprichting van 1948 van Israëlische nationale parken en natuurreservaten op inheems grondgebied door de zionistische autoriteiten. De tentoongestelde werken dienen als fragmenten of sporen gezien te worden, die de ruggengraat vormen van Halabi's toekomstige film. Ze werpen vragen op over de rol van beeldvorming als middel om verhalen te (her)vertellen en weerstand te bieden aan uitwissing : hoe geweld kan worden gerepresenteerd, en hoe het landschap zelf fungeert als een levend archief.

De titel van de tentoonstelling verwijst naar het boek van *Walid Khalidi, All That Remains: The Palestinian Villages Occupied and Depopulated by Israel in 1948*. Het boek documenteert nauwgezet de overblijfselen van meer dan 500 Palestijnse dorpen die in 1948 werden verwoest om de staat Israël te vestigen. Deze periode staat bekend als de Nakba النكبة, Arabisch voor "de catastrofe", die verwijst naar de massale en gewelddadige uittocht van minstens 750.000 Palestijnen, en markeert het begin van de etnische zuivering van Palestina. Voor Palestijnen symboliseert de Nakba النكبة het collectieve verlies van land – een trauma dat tot op heden voortduurt. Vertrekkend vanuit deze vaak ongrijpbare sporen, en het landschap benaderend als een levend archief dat herinnering en geschiedenis van plaats en volk bewaart, onderzoekt Halabi het geweld van verleden en heden. Naast de politieke eis voor het recht op terugkeer van alle ontheemde Palestijnen, onderzoekt de tentoonstelling hoe deze terugkeer kan worden voorgesteld door middel van beelden, verhalen en geluiden. Een poging om continuïteit te bevestigen en een toekomst te creëren die geworteld is in rechtvaardigheid.

Het landschap fungeert hier niet enkel als een natuurlijke of geografische ruimte, maar ook als een drager van tekens en verhalen die ideologieën, herinneringen en betwiste geschiedenissen overbrengen. In overeenstemming met haar andere werken die geïnspireerd zijn door de Fukeiron-landschapstheorie, blijft Halabi deze benadering hanteren om zichtbaar te maken hoe koloniaal geweld en controle door kolonisten zijn ingeschreven in het landschap en de natuurlijke omgeving. Fukeiron is een term die werd geïntroduceerd door Japanse avant-garde filmmakers zoals Masao Adachi. Zij geloofden dat het filmen van alledaagse landschappen de onderdrukkende krachten kon blootleggen die ten grondslag liggen aan iemands sociaal-politieke omgeving. Deze methode, die zich kenmerkt door de afwezigheid van een pittoreske weergave van het landschap, toont nooit een direct of expliciet beeld van geweld, maar richt zich op de onderliggende mechanismen ervan. De fragmenten die in de tentoonstelling te zien zijn, roepen het tijdsgewricht op waarin het geweld is geworteld, evenals de vernietigingstechnieken die door het zionistische regime werden toegepast. Tegelijkertijd vestigen ze onze aandacht op wat overblijft, en sporen ze ons aan om naar het landschap te luisteren en het verhaal voort te zetten—zowel door middel van verzet als via verschillende vormen van beeldproductie. Wat deze fragmenten met elkaar verbindt, is de vraag hoe materie herinneringen en geschiedenis draagt, hoe ze een brug slaat tussen verleden en heden, en hoe beide samen een nieuw beeld kunnen genereren: een beeld van terugkeer.

De **geluidsinstallatie in de tempel** bestaat uit **field recordings** die gemaakt zijn op de locaties van vierentwintig Palestijnse dorpen die in 1948 en 1967 door het

zionistische regime etnisch gezuiverd en verwoest zijn. Door geluid vóór beeld te introduceren, nodigt de kunstenaar de bezoeker uit om de aanwezigheid en levendigheid van het landschap anders te benaderen. We horen hoe verleden en heden in botsing komen: het oorverdovende geluid van straaljagers die op weg zijn naar Gaza غزة, brengt het voortdurende geweld en de genocide aan het licht. Op andere momenten neemt de rust het over: vogelgezang, het ruisen van bomen, of subtiele fragmenten van gesprekken tussen anonieme protagonisten. Halabi opent hiermee een ruimte voor zintuiglijke waarneming die andere vormen van interpretatie mogelijk maakt. Ze vestigt de aandacht op de verwevenheid van menselijke en ecologische vernietiging, en op het verlies dat tot op vandaag een diepe invloed heeft op Palestina (en de wereld). We horen de stem van een inwoner van het verwoeste Palestijnse dorp Bayt Mahsir بيت محسير in het district al-Quds (Jeruzalem) قضاء القدس, die zijn dorp en land in het Arabisch aanspreekt en vraagt om terug te mogen keren.

Na de vernietiging van de Palestijnse dorpen door het zionistische regime, met de hulp van Groot-Britannië, en de toe-eigening van het land door het Joods Nationaal Fonds (JNF) en zionistische kolonisten, werden de oorspronkelijke Arabische namen uitgewist en vervangen door Hebreeuwse namen. Deze hebraïsering gebeurde via borden die verwijzen naar Bijbelse plaatsen, zonder enige erkenning van de vroegere dorpen. Halabi ondermijnt in haar werk deze willekeurige herbenaming. Hoewel ze de aanwezigheid van kolonisten en soldaten – evenals Hebreeuwse gesprekken of luide Hebreeuwse trancemuziek – niet volledig kon vermijden, koos Halabi ervoor alle verbale elementen van de taal van de kolonisator uit het werk te verwijderen; niet als een daad van ontkenning, maar als een bewuste poging om ruimte te creëren voor de oorspronkelijke dorpen om weer tot leven te komen en een alternatieve toekomst voor te stellen.

Terwijl we de vierentwintig dorpen “bezoeken” via de field recordings, horen we ook fragmenten van traditionele **Palestijnse volksliederen**, begeleid door instrumenten, zoals زارعين السمسم (Ya Zar’een al-Simsim), ليا وليا يا بنية (Laiya wa Laiya ya Bniyyeh) en يا واردة عالنبع (Ya Warida al Nabe’), uitgevoerd door de El-Funoun Palestinian Popular Dance Troupe uit Ramallah. Deze groep zet zich al decennialang in voor het behoud en de verspreiding van Palestijnse volkscultuur. De liederen, die traditioneel gezongen werden door fellahin فلاحين (boeren) tijdens het oogsten van olijven, het bewerken van de grond of het hoeden van schapen, zijn sterk verbonden met het land. Ook vrouwen zongen deze liederen tijdens hun dagelijkse bezigheden – zoals water halen met een jarrah جرة (keramische kruik), graan malen of landbouwarbeid. Zo blijft Palestijnse folklore verweven met het ritme van het land, en vormt het zowel de cycli van arbeid als momenten van gemeenschapsvorming.

Dit repertoire sluit ook nauw aan bij de wortels van dabke دبكة, de traditionele linedance uit de Arabische regio – waaronder Palestina, een collectieve praktijk die nauw verbonden is met landbouw en bouwwerkzaamheden. Oorspronkelijk stampen dorpelingen samen op de grond om de aarde of het steen te verdichten tijdens het bouwen van huizen. Deze handeling evolueerde tot een ritmische dans die nu wordt uitgevoerd op bruiloften, oogstfeesten en andere bijeenkomsten, als teken van trots en verzet. De liederen van arbeid, doorzettingsvermogen en vreugde gaven ritme en structuur aan deze collectieve dans. Edward Said schreef

hierover in *The Question of Palestine* (1981) : Palestijnen verzetten zich tegen kolonialisme niet alleen politiek, maar ook cultureel, onder andere via muziek en dans. Halabi gebruikt deze ritmes en muziek als voice-over voor haar film in wording – als collectieve stem die om terugkeer roept.

Het geluid is gelinkt met de **projectie van de dorpsnamen** (in het Engels en Arabisch) op de muren van de tempel, waarmee de locaties van de opnames worden aangeduid. Daarnaast is er een **boekje beschikbaar** met een opvouwbare A3-kaart van historisch Palestina, waarin het erfgoed van elke locatie wordt toegelicht. Door de namen terug op de kaart te zetten, erkennen we hun bestaan in het landschap en het belang van hun culturele en politieke betekenis. Op basis van een feitelijke, gesitueerde benadering en het nauwgezette werk van academici zoals Walid Khalidi en Salman Abu Sitta, documenteert Halabi wat vandaag zichtbaar is: de aanwezigheid van zionistische nederzettingen en Israëliische bossen op de resten van verwoeste dorpen en de inheemse planten die er overleven.

In het “land van melk en honing” zorgde de uitzonderlijke combinatie van klimaten voor optimale landbouwproductiviteit en duurzaamheid. Het leven en de economie in historisch Palestina, die hoofdzakelijk rusten op de landbouwtraditie, werden sinds de Nakba النكبة van 1948 ernstig verstoord. De lijst van inheemse planten die Halabi samenstelt getuigt van de biologische rijkdom die nog steeds aanwezig is, ondanks de aanplanting van buitenlandse dennen – en eucalyptusbomen. Door deze planten te documenteren en hun gebruik te indexeren, probeert Halabi hun herinnering levend te houden en hun traditionele waarde te herstellen.

De **beelden van de bezochte locaties** verschijnen pas later in de tentoonstelling. Op de **eerste verdieping** onderzoekt Halabi hoe geluid en beeld op elkaar inwerken – niet gelijktijdig, maar in opeenvolging. De immersieve geluidservaring in de tempel ondermijnt onze visuele honger en ons verlangen naar onmiddellijke bevrediging. De camera richt zich op ogenschijnlijk lege landschappen – verstild, maar niet zonder betekenis. De missie van het JNF om het land te “verlossen” in het kader van de zionistische mythe van “de woestijn laten bloeien” wordt zichtbaar. Om een landschap vorm te geven dat meer vertrouwd is voor kolonisten, bedekken de dennenbomen – gekozen vanwege hun snelle groei – de ruïnes van dorpen en maken sporen van het verleden bijna onzichtbaar.

Op de **tweede verdieping** krijgen bezoekers fragmenten te zien uit Halabi's eerste **16-mm film** en het werk in uitvoering *The Right of Return* حق العودة (*Haqq al 'Awda*). De fragmenten leggen eerst sporen van geweld bloot, en nadien de bewuste impact van koloniale controle. Halabi heeft de markeringen omarmd, die niet alleen in het landschap en haar lichaam zijn gegrift – omdat ze uitgebreid werd gefouilleerd – maar ook in het materiaal van de filmemulsie zelf. De zichtbare korrels en flitsen in de film zijn het resultaat van röntgenscans en veiligheidscontroles. Delen van de filmrollen werden opzettelijk geopend door de Israëliische autoriteiten tijdens het inchecken van de bagage, waardoor ze aan licht werden blootgesteld en ernstig beschadigd raakten. Tijdens het ontwikkelproces gebruikte Halabi plantenextracten die ze samen met haar moeder verzamelde. Deze geven de film een licht getint effect. In deze context fungeert de 16mm-film,

net als het lichaam en het land, als een drager van de geschiedenis en het daarin verankerde geweld – een materieel verzet tegen het uitwissen ervan.

Deze resonantie tussen land, film en verzet komt ook terug in de aanwezigheid van bomen en planten – symbolen van verankering en continuïteit. Zo wordt een enorme johannesbroodboom in het dorp Deyr Aban دير أبان, die Halabi ooit heeft gezien en drie keer in beeld komt, een levende getuige. Zijn blijvende aanwezigheid bevestigt langzaam maar zeker het recht op terugkeer.

Tot slot worden bezoekers uitgenodigd om **thee** te zetten en te drinken van wilde tijm زعتر (zaatar), hysop زوفا (zofa) of salie مرمية (marammiya). Deze ervaring biedt een belichaamde en tastbare ontmoeting – een gedeeld moment van deze levende herinnering, passend bij de symbolische aanwezigheid van de dorpsnamen op de begane grond.

Inas Halabi (geb. 1988, Palestina) is een kunstenares en filmmaakster die woont en werkt in Palestina en Nederland. Haar werk onderzoekt hoe sociale en politieke machtsvormen zich manifesteren en de impact van vergeten of onderdrukte geschiedenissen op het hedendaagse leven. Ze heeft een master in beeldende kunst behaald aan Goldsmiths College in Londen en voltooide in 2019 de kunstenaarsresidentie De Ateliers. Recent tentoonstellingen en vertoningen zijn onder meer Galway Film Fleadh (Irish Premiere, 2024), Luleå Biennial (2024), Hot Docs Canadian International Documentary Festival (2023), de Appel Amsterdam (solo 2023), Showroom London (solo, 2022), Europalia Festival, Brussel (2021), Silent Green Betonhalle, Berlijn (2021); Stedelijk Museum, Amsterdam (2020); en Film at Lincoln Center, VS (2020). Haar recente werk werd ondersteund door Amarte, Amsterdam Fonds voor de Kunst (AFK), Mondriaan Fonds en Sharjah Art Foundation.

WERKEN

Begane grond

The Right of Return حق العودة (*Haqq al 'Awda*) (*Fragment I*), 2025
6-kanaals geluidsinstallatie met drie carrousel-diaprojectoren
55 minuten 48 seconden

Eerste verdieping

The Right of Return حق العودة (*Haqq al 'Awda*) (*Fragment II*), 2025
foto's (carrousel-diaprojector)

Tweede verdieping

The Right of Return حق العودة (*Haqq al 'Awda*) (*Fragment III*), 2025
16 mm zwart-witfilm, gedeeltelijk ontwikkeld met wilde tijm الزَعْتَر البري (*Za'atar al-Bari*),
salie مرمية (*Marammiya*), hysop زوفا (*Zofa*) en achillea fragrantissima قيصوم (*Qaysum*)
5 min 15 sec

The Right of Return حق العودة (*Haqq al 'Awda*) (*Fragment IV*), 2025
Theetafel met drie planten verzameld in Palestina فلسطين (*Filastin*): wilde tijm الزَعْتَر البري (*Za'atar al-Bari*), salie مرمية (*Marammiya*) en hysop زوفا (*Zofa*)

Alle werken zijn beschikbaar gesteld door de kunstenaars.

Alle muziek is auteursrechtelijk beschermd door de muzikanten Reem Talhami ريم تلحامي en El-Funoun Palestinian Popular Dance Troupe فرقة الفنون الشعبية الفلسطينية.

PUBLIEK PROGRAMMA

RendezVous Brussels Art Week

05-07.09.25

La Loge maakt deel uit van RENDEZVOUS – Brussels Art Week, een nieuwe organisatie die de rijkdom en diversiteit van de hedendaagse Brusselse kunstscene viert.

Praktische informatie

Gallery night: 04.09.25, 17:00-21:00

Speciale openingsuren: 05-07.09.25 – 11:00-18:00

Ga naar www.rendezvousbxl.com voor meer informatie

Open Monumentendagen

20-21.09.25

La Loge neemt deel aan de 37e Open Monumentendagen met als thema ART DECO – Roaring Twenties, Crash Years. Als voormalige vrijmetselaarstempel uit de jaren 1930 is La Loge een uniek modernistisch gebouw dat de sporen van zijn verleden heeft behouden. In de jaren 70 verlieten de vrijmetselaars het gebouw. Tijdens deze overgangsperiode huisvestte het gebouw de Archives de l'Architecture Moderne, die verband hielden met de belangrijke stedelijke en architecturale veranderingen van die periode. Rondleidingen in het Frans, Engels en Nederlands bieden u de kans om deze geschiedenis te ontdekken.

Praktische informatie

Rondleidingen, tijdschema

Zaterdag & zondag

10:00 Nederlands / 10:45 & 12:15 : Engels / 11:30 & 13:00 : Frans

Gratis toegang, zeer beperkt aantal plaatsen

Reserveren verplicht: heritagedays.urban.brussels

Lab Loge – Programma voor kinderen

Bezoek de tentoonstelling met uw kinderen! Aan het onthaal is er een activiteitenkit beschikbaar om de tentoonstelling te ontdekken.

Praktische informatie

Voor kinderen van 6 tot 12 jaar (Gratis, in het Nederlands, Frans en Engels)

Recounting as an act of Refusal: Landscape, Image, Palestine

Reem Shilleh in gesprek met Inas Halabi

15.10.25, 18:30

Reem Shilleh toont fragmenten uit films en onderzoekselementen, gevolgd door een gesprek met Inas Halabi over de rol van het landschap in beeldmaken, in de context van Palestina.

Biografie

Reem Shilleh is onderzoeker, curator, redacteur en af en toe ook schrijver. Ze woont en werkt afwisselend in Brussel en Ramallah. Haar praktijk is gebaseerd op een langlopend onderzoeksproject naar militante en revolutionaire beeldpraktijken in Palestina, de diaspora en het solidariteitsnetwerk.

Praktische informatie

Deuren open: 18:00 uur

Gratis deelname na registratie info@la-loge.be

Through the eyes of Krystel Khoury

06.11.25, 18:30

Neem deel aan een subjectieve rondleiding door de tentoonstelling *All That Remains* in het gezelschap van dramaturge Krystel Khoury.

Praktische informatie

Taal: Engels

Deuren open: 18:00 uur

Gratis deelname na registratie info@la-loge.be

Dankwoord

All That Remains كَيْ لَا تَنْسَى (Kay La Nansa) was niet mogelijk geweest zonder de nauwe samenwerking met kunstenares Inas Halabi.

Deze tentoonstelling kon tot stand komen dankzij het deskundige en toegewijde werk van Léonor Gomez, Rémie Vanderhaegen, en de technische expertise van Ludo Engels.

De tentoonstelling wordt genereus ondersteund door het Mondriaan Fonds en een deel van het publieke programma is bedacht en wordt ondersteund door het Goethe-Institut Brussel. La Loge wil haar dankbaarheid betuigen aan de vertegenwoordigers van beide instellingen: Eelco van der Lingen en het team van het Mondriaan Fonds; Jan Wilker, Nadine Droste, Marlena von Wedel (Goethe-Institut Brussel).

De kunstenares bedankt van harte het team van La Loge – Wim Waelput, Antoinette Jattiot – en hun assistenten; Els van Riel en Erwin van 't Hart voor hun hulp met de 16mm-film en projector; Alexandros Papamarkou voor het geluidsontwerp en de mixage; Bardhi Haliti en Zuzana Kostelanská voor het ontwerp van het boekje; aan Ludo Engels voor het synchroniseren van de carrouselprojectoren en het afronden van de geluidsinstallatie; aan Filmwerkplaats in Rotterdam, in het bijzonder Esther Urlus voor haar technische ondersteuning met 16mm-film; en aan Reem Talhami ريم تلحمي voor haar stem en spirit.

Speciale dank gaat uit naar de familie van de kunstenaar in Palestina, die dit project vanaf het begin heeft begeleid. Met de genereuze steun van Amarte, het Mondriaan Fonds en de Sharjah Art Foundation.

Ook dank aan alle actoren van het publieke programma, evenals Dindin's voor de gezellige momenten.

De vernissage en de publieke evenementen worden ondersteund door Vedett.

Het team van La Loge

Onthaal

Ina Ciumakova, Inès Guffroy, Manon Laverdure, Martina Lattuca, Thibaud Leplat, Shankar Lestréhan, Marion Lissarague, Alice Nataf

Kantoor

Antoinette Jattiot (Curatrice et communicatieverantwoordelijke)
Yasmine Köker (Stagiaire)
Wim Waelput (Directeur en curator)

Externe medewerkers

Antoine Begon & Boy Vereecken (grafische vormgeving en visuele identiteit)
BLURBS, Martine Wezenbeek (vertaling en herlezing)
Ludo Engels (audiovisuele techniek)
Léonor Gomez & Rémie Vanderhaegen (productie)
Lisa Man (coördinatie Lab Loge)
Armand Morin – Showing the Show (videodocumentatie)
Lola Pertsowsky (fotografie)

Openingstijden

Donderdag tot zondag
13:00 – 18:00

Vrije toegang.

Bezoek onze website voor meer informatie over ons programma en onze evenementen
www.la-loge.be

La Loge is een vereniging zonder winstoogmerk. La Loge wordt gesteund door de Vlaamse Overheid, de Franse gemeenschap (FWB), de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) en First Sight, een gemeenschap van geëngageerde individuen en organisaties. La Loge krijgt verder steun van de gemeente Elsene, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, COCOF, en de Nationale Loterij. La Loge is lid van 50° NORD-3° EST en Brussels Museums.

La Loge

Kluisstraat 86 – rue de l'Ermitage
1050 Bruxelles
+32(0)2 644 42 48
info@la-loge.be
www.la-loge.be

